

Yksinoikeuden myöntäminen Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenteessä kohteissa M1, M2, M4 ja M5

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta 19.02.2026
7261/08.01.00/2025

Valmistelijat / lisätiedot:
joukkoliikenneinsinööri Kim Venesjärvi
puh. 044 718 5038
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

joukkoliikennepäällikkö Kaisu Matinniemi

Joukkoliikennelautakunta päättää myöntää yksinoikeuden EU:n palvelusopimusasetuksen mukaisesti

Kohteissa M1, M2, M4 ja M5 Kuopion Tila-Auto Oy:lle bruttoliikennesopimuksen mukaiselle liikenteelle ja liikenteeseen sopimusaikana tehtäville muutoksille.

Päätös

Selostus

Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta päätti 26.4.2018 (§ 28), että avoimet joukkoliikennepalvelut järjestetään Kuopio-Siilinjärvi - alueella soveltamalla EU:n palvelusopimusasetusta (PSA). Päätöksellä turvataan markkinaehtoisesti syntyviä palveluja monilukuisemmat, luotettavammat ja laadukkaammat palvelut sekä markkinaehtoisia hintoja edullisemmat asiakashinnat alueella.

PSA:ssa vahvistetaan ehdot, joiden mukaan toimivaltainen viranomainen voi turvata välttämättömät henkilöliikennepalvelut, jotka eivät voi toimia markkinaehtoisesti. Yhtenä menetelmänä on yksinoikeuden myöntäminen julkisen liikenteen harjoittajalle. Asetuksen mukaan markkinaehtoinen liikenne ei saa aiheuttaa jatkuvaa ja vakavaa haittaa PSA:n mukaisesti järjestetyille liikenteelle.

Ennen heinäkuuta 2018 viranomaisella oli mahdollisuus puuttua liikennemarkkinoihin joukkoliikennelain mukaisella reittiliikennelupamenettelyllä, joka katsottiin osaksi PSA - liikenteen yksinoikeuksien myöntämisprosessia. Markkinaehtoisen liikenteen lupahakemus oli mahdollista hylätä sillä perusteella, että haettu liikenne aiheuttaisi jatkuvaa ja vakavaa haittaa PSA:n mukaiselle liikenteelle. Viranomainen siis pyrki arvioimaan ennen tietyn liikennepalvelun olemassaoloa sen mahdollisia vaikutuksia viranomaisen hankkimalle liikenteelle.

Heinäkuun alussa 2018 liikennepalvelulain astuessa voimaan reittiliikenneluvat poistuivat käytöstä. Lain mukaan markkinaehtoisen liikenteen harjoittamiseen tarvitaan

henkilöliikennelupa, mutta liikenteen aloittaminen edellyttää enää vain ilmoituksen Liikenne- ja viestintävirastolle 60 päivää ennen liikenteen aloittamista.

Liikennepalvelulain mukaan toimivaltainen viranomainen voi tarvittaessa tehdä PSA:n mukaisen päätöksen yksinoikeudesta suojellakseen järjestämäänsä liikennettä kilpailevalta liikenteeltä. Yksinoikeuspäätöksellä annetaan erikseen valittavalle julkisen liikenteen harjoittajalle mahdollisuus harjoittaa julkista henkilöliikennettä tietyllä reitillä, tietyssä verkossa tai tietyllä alueella ja suljetaan pois muut mahdolliset liikenteenharjoittajat, jotta sopimuksen mukaisen liikenteen hoitaminen liikennöintisopimuksen ja siinä määritellyn korvaustason mukaisesti on mahdollista. Tavoitteena on turvata viranomaiselle palvelusta syntyvien kustannusten säilyminen suunnitellulla tasolla.

Mahdollisen muun liikennetarjonnan aiheuttamaan jatkuvaan ja vakavaan haittaan voi puuttua myöhemmin vain, jos yksinoikeuspäätös on tehty. Liikennepalvelulaki siirsi siis kilpailevan toiminnan rajoittamisen jälkikäteisvalvonnan varaan. Muiden liikennöitsijöiden poissulkemisen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko.

Hallintolain 62 §:n mukaan viranomaisen on annettava päätös yksinoikeuden antamisesta tiedoksi julkisella kuulutuksella verkkosivullaan.

Sansia Oy kilpailutti vuoden vaihteessa 2025-2026 Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenteessä kohteet M1, M2, M3 ja M4. Kohteisiin kuuluvta seuraavat linjat:

- Kohde M1, linjat 74, 75
- Kohde M2, linjat 71 ja 81–86
- kohde M4, linjat 62–68
- kohde M5, linjat 61, 61T

Sansia Oy:n 12.1.2026 tekemän kokonaistaloudellisuuteen perustuvan päätöksen mukaan kohteisiin M1, M2, M4 ja M5 valittiin palveluntuottajaksi Kuopion Tila-Auto Oy

Päätöksestä ei ole valitettu. Linjoilla on yhteisiä reittiosuuksia viranomaisen toisten sopimusliikenteiden kanssa ja nämä ovat olleet valitun liikenteenharjoittajan tiedossa liikennettä hankittaessa, joten yksinoikeus ei niitä kiellä.

Yksinoikeus kattaa linjojen liikennöinnin liikennöintisopimuksen mukaisesti 7.6.2027 alkaen viiden vuoden ajan sekä mahdolliset kaksi optiovuotta toimivaltaisen viranomaisen vahvistamilla reiteillä ja aikatauluilla mukaan lukien liikenteisiin sopimusaikana sopimuksia ja hankintalainsäädäntöä noudattaen tehtävät muutokset.

Toimivaltaisen viranomaisen järjestämän liikenteen reitit ja aikataulut ovat internetsivulla <https://vilkku.kuopio.fi/aikataulut-reitit>.

Toimivallan peruste

Kuopion kaupungin hallintosääntö § 38

Vaikutusten arviointi

Kohteiden kilpailuttaminen pitää kustannusten kasvun maltillisella tasolla, kun kaluston tulee päivittymään uudempaan ja sopimuksessa on vaadittua esteetöntä kalustoa saadaan maaseutuliikenteeseen. Maaseutuliikenne edistää palveluiden saatavuutta ja käyttömahdollisuuksia, sekä mahdollistaa ikääntyvän väestön liikkumista ja kotona asumista pidemmän aikaa.

Päätös on ympäristövaikutuksiltaan positiivinen. Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenteeseen saadaan uudempaa uusiutuvalla dieseliä käyttävää kalustoa, joilla vähennetään kasvihuonekaasuja sekä lähipäästöjä.

Päätös edistää yritystoimintaa, ja vaikuttaa positiivisesti paikallisten työpaikkojen säilymiseen.

Liitteet 7261/2025 Vaikutusten ennakkoarviointi Kuopion kaupungin päätöksenteossa,
Yksinoikeuden myöntäminen kohteissa M1, M2, M4 ja M5